

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítóknek egy évre 8 kor.) Egyes száma ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., féloldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad, és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

Gondolatok a nőnevelésről.

(-a.) A zárda imádságos, fehértszta világából a leánynevelés örök nyugalomban pihenő nagy halottját kísértük a temetőbe.

Alig lehet vidéke e szép hazának, ahová a gyászjelentés röpködő szárnyán el ne jutott volna a halálhír, melyre gyászba borult egy híres intézet minden lakója, részvétre gerjedt a város művelt népe s megdobbant, fájó érzésben jajdult föl ezer meg ezer magyar anyának, vagy leányszobák édes, boldog magányában álmadozó leánykákknak hálásan emlékező szive.

A fény és pompa mellett, az őszi virágélet koszoruba fűzött illatos szépségei között, a városutcát eltöltő kíséret ünnepi sokasága felett, melyet aranyos kerettel övezett s megszüpített az őszi nap ragyogása: a megilletődött, igaz ragaszkodás s a munkás életet nagy tisztelettel koszoruzó elismerés őszinte kifejeződése sugárzott.

Része jutott ebből az ünnepies tiszteletadásból a több évtizedes s messzeható hírességben ékeskedő leánynevelő intézetnek; része jutott az elhunyt főnöknő egyéni s nevelői szép erényeinek s érdemeinek; de legtöbb jutott az intézet s vezetője eredményes munkájának, a nőnevelés magas-

tosan fontos céljának s hitvallásos irányának. A részvétnak, tiszteletnek, hálás elismerésnek ily széleskörű, nagyszabású megnyilatkozása az egyének jelessége mellett is leginkább azt a közhasznú s társadalmi s nemzeti vonatkozásban megbecsülésre érdemes munkakört díszesíti, amelyből az egyéni kiválóság a nagy közösség javára s boldogulására szállítja a szellemi s erkölcsi értékeket.

S volt-e, van-e, lesz-e nagyobb kincset érő s ragyogóbb szellemi s erkölcsi érték, mint amely a vallásos nevelés és tanítás házaiból nemesítő s hitvalló lelki erőseget fejlesztő útjára indul s szűzi otthonra lel a leányszívek imádságos templomában s tudatosabbá fejlődik a szent és magasztos anyai hivatást megértő s tisztelő asszonyok lelkületében.

Édes apák s édes anyák szívében ha valaha, most kell felébrednie, erősödni a vágyakozásnak, hogy leányvermeküket erkölcsi s szellemi iránynak felvének megszentelt házaiban neveltethessék. A háboru halálángyala sok fiatal férfi-életet fektet a dicsőséges halál hideg ágyába, sok, fiatal erőből duzzadó hőst osztályoz a testileg nyomorultak szomorú regementjébe. S az ifjú halottak sirkeresztjén egy-egy pártában maradt leánynak menyasszonyi fátyolát

lengeti a szellő. A harcban világtalanára vált szempár elsötétíti egy-egy hűséges asszonyi életre s boldog anyaságra vágyó leányszívnek napsugaras reményességét. A levágott kéz nem ölel hajladozó, karcu derekat s a kopogó faláb nem igen kísér szerető szívű mátkát eskető pap elé...

Ez a jövőendő élet képe, amely előre vetíti sok leány sorsát, önállóságra szorított élethelyzetét. Egyedül, akárhányszor apai s anyai őrző szem nélkül, mint gyenge hajókák libegnek majd az élettenger hullámjai felett. A vihar, a mélyből fenyegető ézer veszedelem erős leiket, félelmetlen szívet kíván az evezőtől, aki kormányos is ugyanakkor. Az erős, félelem nélkül élet-harcra induló leiket pedig semmi más, sem egy jó pálya jövődelme, sem a megszerzett szellemi tőke, gyakorlati tudás, hanem egyedül a vallásban szerzett s Istenben bízó s erkölcsös életre vágyó szent erősség adja meg.

Ez az erő a megnyugvás s életkedesség forrása lesz. S a megnyugvó léleknek örömet nyújt, hogy munkásságával bekapcsolódik a nagy társadalmi családba, amelyre nézve éppen oly jótétemény a gazdasági vagy hivatali téren folytatott női szellemi munka, akárcsak a szűkebb családi életben az asszonyi, az édes anyai hivatás. A val-

Bors György.

— Váth. —

IV.

Lejárt az üdeje. Az öreg elhurcolkodott Apátinba, a szülővárosába. De állandóan érdeklődött az akciák irányába. Hallottam ettől is, attól is, hogy így, hogy úgy. Egyszer megkérdeztem, hogy nem adnám-e át negyven forint ráadással a bérletet? Meg avval ijesztgetett, hogy belebukom. Utóbb is megsokaltam, jó borsosan megizentem neki, a maga bugyellárisa felől aggódjon!

A tudakozó embere, tudja, aki a vasuton kerülgött, a leghűségesebb társam lett. Egy kezzel meg nem csalt volna. Ha piacra, vagy faluzni köllött mennem — a feleségem akkoriban volt gyerekágyas — csak a kormányost, csak a kormányost. Iszen utóbb komák is lettünk. Elég a hozzá, az első esztendő duplán megterült minden költségem. A két esztendei árenda, a hajó, háló... Szóval minden. A második esztendő minden krajcárját félre tettem.

Az árenda lejárt. A vén Gräber velem is próbált alkudozni. De hogy fakra borsó volt, hátat fordított. Összemisolt az előjárósággal. Kicsinálták, hogy halászati kihágásért épen az árverezés napjára tüzték a tárgyalásomat. Esztelenül — de meg láttam is, hogy hasztalan, mert a vén Gräber száz forintot se sajnál hegyibém ígérni — eimentem a bíróságra. Megbántam asztán, hogy legalább valakit, jó emberemet lovaltam volna föl, ígérjen

a vén kujonra. Nem az övé lett a két esztendeje bírt áron az árendálás?

Igaz, hogy akkorra már néztem másik hely után. Sziszek alatt. Oicsó bért köllött leszurnom. Nem olyan potyamód, mint a vén Gräber, de hozzá jutottam. Futotta pénzből. Bánkódásra nem volt okom. Óiombányából ezüstbe, ha nem aranyba jutottam. Mind a mesebeli királynak, a kő is pénzze vált tenyeremen. Ötezer forintot kapartunk össze kényven. Sziszekre jártunk halpiacra. A jegző ígőn kezemre járt mindenben. A módban nem is köllött kucorognunk. Ponty, ami tetszett, vitette. Megeresztetünk a magyar tanítóval, jegzővel együtt egy kis dinomdánomot is. Szóval nekem jó helyem volt. Bőcsültem is. Nem fészkelődtem, mind a sajtukucák. A horvátok meg nem dészálták a szerzőszámomat. Ahogyan leraktam, úgy találtam. Mert a horvát aszonta: Láija az Isten! Ne bántod! Nem is volt egy árva szó panaszom se. Én magyarver létemre beletörődtem a horvát szóba. Egy szó nem sok, annyit se tudtam horvátul. Lassanként jegeztem meg: E só, erre ezt mondták. E gyujtó, erre meg ezt. Asztán könnyen ment. Csak egymásután tettem a szavakat. Másra nem köllött ügyelnöm.

Olyan köllemetesen éröttem volna magam. A pénz szaporodott. Ez ember fáradsága nem vésztet kárba. Soha nem kívánkoztam el onnadj. Mind mondányi szokás, ölembe hullott az az árenda.

De mégis volt bökkenő. Nem nekem. Ne tessék hinnyi. Én mondom, magyar létemre, beleosztam, megszerettem; olyan igen kedvemre való

hatászatok estek, hogy Isten csodája. Maguk a horvátok is megsokalták. Meg. Aszonták olyan fogásokat régen nem tudnak. Talan az öregapjuk, ha élne, emlegetne olyat. De a feleségem... horvát létére... idegenbe érezte magát. Addig sóhajtozott, addig irogatott haza, meg hazulról vissza, hogy csalogatták... Így lejár a légrádi árenda... Elmegy a bérloje... A kis hibákat is nagyának állították egyszerre. Kifogás esett ez, kifogás esett az ellen. A pénz szaporodott. Bolondul akadt szerszámombá a java hal. Alsó, fölso vizszomszédom panaszkodott, hogy ha jön is a szerencse, csak alja halból. Keszeg, garda, keszeg, garda... Mit csináljak? Tudja, uram; vagy nem tudja? szerencséje, adjon hálát az Istennek, elég az hozzá, az asszony nyavalygott, siránkozott s addig-addig, hogy eladtam nekik a vízarendámat időnap előtt. Lesve lesték. Mindjárt le is fűzeték a fölét, pedig ugy vettek föl a pénzt adóslévere.

Végültem. Hajót, mindent pénzzé tettem. Hetedfélezer forinittal hagytam el Horvátországot.

Légrádon az ipamnál laktam. Iszen avval is csalogatták, hogy nem árendásházban kell laknom. Micsoda árenda szabad lakás után hat forint? A gazdája Amerikában verezékezőtt. A rokon a bérítésnél pár font halat kikötött az árendán fölül. Itt husz forintot fűzetek. Micsoda gurgyesz! Az palota volt ehhez képest. Mondom eleinte csak megvoltunk, föl se tánt a rossz fogás. Az ipam váltig erősködött, hogy még nem próbáltam ki a víz ténorigát. Hogy annyi hőttág között jól el se igazodhattam.

lások, a hívó, Krisztusban erős s Mária-erények követésében megszépült női lélek örök ifju s boldog marad leányfővel is, mert a nélkülözött házasesiet kötelességei helyett lebilincseli az önként vállalt s a közből érdekében teljesített példás, buzgó hivatalos munka s a magános élet gondja.

A közel jövőben tehát a hitvallásos leánynevelés áldása folytatán a mindennapi, küzdő, nyilvános élet még jobban összeforr a keresztény szellemű nevelés megszentelt házaival, a katolikus nőiskolákkal. S ebből az életre is, iskolákra is egyaránt hasznos viszonyból jövőre is nagy tisztelet s megbecsülés fakad az ily nevelőintézetek vezetői s munkásai iránt s kifejeződik ez oemcsak az életben, hanem a temetőbe kísérés részvételében, szomorú pompájában. Mint ezen a héten...

HIVATALOS RÉSZ.

Pályázatmehosszabbítás. A *bakonygyiróti* (Veszprém m.) plébániához tartozó *sikátor* fiók-községi iskolához hirdetett helyettes tanítói pályázatot, mely a „Veszprémi Hirlap” 37-ik számában közölte, *október hó 7-ikéig* meghosszabbítja az iskolaszék.

Pályázat. A *somogyberzenczei* r. kath. fiúiskolához a háború tartamára, esetleg a tanév végéig helyettes tanító kerestetik. Fizetés: havonként 80 korona, egy butorozott szoba fűtéssel és tisztogatással. Különórak adásából szept. mellékjelvényekre számíthat. Kötelességek díjjevelben jelzettnek. Kántorságban jártas előnyben részesül. Pályázati határidő *október 10.* Kérvények a róm. kath. iskolaszékhez küldendők.

Pályázat. A *somogyi* (Somogy m.) róm. kath. népiskolához férfi osztálytanító kerestetik. Javadalma törvényes lakbér és törvényes állássegélyes fizetés. Kötelességei díjjevelben jelzettnek. Kántorságban jártas előnyben részesül. Pályázati határidő *október 9.* *Karbuszky Károly*, iskolaszéki elnök.

Pályázat. A *dégi* (Veszprém m.) róm. kath. iskolaszék a hadiszolgálatot teljesítő tanítója helyettesítésére, helyettes tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése havi 80 korona s egy szoba. — Kötelesség: egyik tanteremben az oda beosztott növendékek tanítása s esetleg kántorságban való segédkezés. Pályázhatnak nótanítók is. Pályázati határidő *október 6.* Az állás azonnal elfoglalható. Kérvények *Ballegh András* plébános *Dég* (Veszprém m.) címére intézendők.

Mater Soóky Karolina

1840—1915.

Sugár magas, körözsákkal díszes tornyocskák körül gótives ablakok sorakoznak. Nyitott szemükön át, mint rögzítőlencsén, beeresztik a maga erkölcsi s reális szükségletével a való életet s megnemesítve, megerősítve, a családok s a társadalom boldogítására adják vissza a való élet legnagyobb értékeit s legdíszesebb szépségeit: a művelt és vallásos női lelkek gyönyörű virágos kertjét.

Ebbe a szép s városunknak büszkén emlegetett stílusos palotájába, ahol a fiatal leányság ártatlan örömei a nevelés és tanítás komoly órái után a viruló, boldog életet szemléltették: a közel napokban — mint már többször is — beköszöntött az élethervasztó, kegyetlen halál. A tanuló s altató szobák bájós leányseregében, madárdalos hangulatban az élet tavasza virult: s a közelben, szerény szerzetesnői szoba hófehér altató ágyában munkás élet gazdagságával, az érdemek arany gyümölcseivel megrakott életfa hajlott csendes pihenésre.

A veszprémi angolkisasszonyok „*Sancta Maria*” intézetének főnöknője, *Mater tótsóói Soóky Karolina* szeptember 18-án 76-ik évében meghalt. Évek óta tartó betegségtől mentette meg s a nőnevelés gyönyörű, megihletett lélekkel betöltött hivatásában magaslatos szép élettől fosztotta meg a halál. Országos gyásza ez a rendnek, gyásza felekezetkülönbség nélkül Veszprém városának s gyásza egytuttal közeli és messze vidék sok-sok urj családjának, amelyek közül igen jó és szép életre nevelt édes anyát, soken sokan a haladó kor igényes műveltségében, de egyszersmind valláserkölcsös nevelésben részesített leánykákat nyertek a veszprémi „*Sancta Maria*”-tól.

Az őszinte, benső gyász és mély részvét a halál és temetés közel eső idejében is önkéntelen ráirányítja a gondolkodást az elhunyt főnöknő kiváló egyéniségére s nagy-

fontossága munkakörében szerzett érdemeire. É nekrológ kerete szűk erre a méltatásra s bár mai vezércikkelyünk ezt a nagyszabású munkakört általános társadalmi s nemzeti vonatkozásban méltatja is, jövő számunkban avatott toll leírásában tárjuk a megboldogult jellemrajzát s munkásságának értékelését olvasóink elé.

Tótsóói *Soóky Karolina*, az angolkisasszonyok veszprémi intézetének főnöknője, 1840. jan. 1-én, Vadvarten, Nógrád megyében született. Atyja, *Gábor* vadkerti földbirtokos, Nógrád és Hont vármegyék táblabírája, anyja pedig *Egry Karolina* volt. 12 éves korában a vadkerti iskolában, részint otthon, de mindig a vadkerti esperes-plébános, *Mészáros Imre* felügyelete alatt tanult, mint az internátus növendéke. Kikerülvén ebből a nevelő-intézetből, még néhány évet szüleivel töltött. Ebben az időben nyilatkozta ki *Mészáros Imre* előtt, hogy szíve a szerzetes életre vonzza őt. Boldogult eml. *Ranolder* püspök ekkoriban éppen azzal a gondolattal foglalkozott, hogy Veszprém-ben leánynevelő-intézetet alapon a középosztály gyermekeinek. Tudomása levén erről *Mészárosnak*, *Soóky Karolínát* *Ranolder* püspök figyelmébe ajánlotta, ki is az általa alapítandó intézet tagjai felvette jelöltnek a fiatal leányt. Nem határozván még akkor el, melyik nőszertetre bizza az intézet vezetését, *Gráczba* küldötte *Soóky Karolínát*, hogy ott az iskolatestvérek vezetése alatt készüljön a tanítónői pályára. *Gráczban* töltötte az 1858. évet.

Ranolder püspök azonban ekkor már elhatározta, hogy angolkisasszonyokat telepít Veszprémbe. *Soóky Karolínát* tehát visszahívta *Gráczból* s az angolkisasszonyok budapesti intézetében helyezte el, hol 1859-ben és 60-ban a tanítónőképző-intézeti tanfolyamot végezte s ez év aug. 10-én beöltözött angolkisasszonyoknak. Ugyanev év szeptember havában jött Veszprémbe s ettől fogva, évek hosszú során át, főnöknővé történt kinevezéseig, sőt még ezután is, mint lángbuzgalmu tanítónő működött, úgy a bennlakók, mint a külsők osztályaiban. Fogadalmait Veszprém-ben 1862. szeptember 14-én tette le. 1879. február 2-án veszprémi főnöknővé nevezték ki. Sok anyagi gondal küzdött, nehéz, dicső erkölcsi diadalokat teremtet az ő Isten-embert szerető lelke. Rendtársnői, tanítványai s azok szülői, szegények, elhagyottak anyát találtak benne.

Megnyitotta a polg. leányiskolát és a tanítónőképzőt, megalapította a *Mária-kongregációt*, az evenként megtartott lelkiigyakorlatokat és helyet adott az *Oltáregyletnek*. Viruló missziótevéppé tette az angolkisasszonyok veszprémi „*Sancta Maria*” intézetét.

Kezdetben csak türtem, szivelhettem. Aztán kételkedtem. Majd híre futott, a fülembé gyuttott, hogy az elődöm is úgy szókölt meg, mert nem gyült ki a bérlettel. Eibusított. Szomorkodtam, kerültem a házam táját. Sokszor hétszám se kerültem haza. A pénzt hordtam ki a takarékból, mert a halászaimat füzetnem köllött. Tudták jól, hogy részibe ugy is haszntalan fáradnának, hát nem szerzödtek. A pénz fogott. Haza nem akaróztolt a menetel. Fogni hétszám se fogtunk 3—4 kilónál többet. Kocsmára mentem. Persze akadt kompánia. Temetni valóm is volt.

A községek meg az urodalmak összejátszottak. Csakis előlegezett bánompénz ellenében adtak szerzödést. Egy évi árendát le köllött tennem. Azonfeül fertályesztendónként a rendes bért köllött lefüzetnem. Még reménykedhettem, csak füzetnem, mint a bolond. Az ipam biztatott. Meg a halászaim is. Az ipamon kívül érdekekben állt mindegyiknek, mert olyan készfüzető gazdára hét csztendónként se akadnak. A másik százhusz forintjukkal lépett meg. Otthagytott mindent. Hajót, hajót. Egyszóval csak mindent. A községtől, pálinkás zsidótól vettem át a jó pénzen a rossz szerszámokat.

Minden szurt-furt belül. Igón elkezeredtem. Mintha egy kést forgattak volna a belső részembe. Ha a szerszám szakadt, törött, — rossz volt, hamar pusztult — a kocsmába futottam. Magam is bánant aztán, de belevett a fene, hát ott egye!

A közben az ipammal is összeböllekedtem.

Még pedig cudarul. Én itam. Azt meg éllenem tüzelték otthon. Maj' hogy késre nem mentünk. Látom most is, hogyan huzták be az ipamat, hogy bele ne vesszek. A feleségem átkot szórt rám — az apjáért... Egy teljes hónapig feléjük se néztem. A feleségem utánam gyütt — a tanyán lepott. Kérlett, könyörgött, békéltett... Ehhát mindegy!... Hazamentem, de akkor meg... az ipammal akaszkodtam össze. Szememre hánnya, hogy eltékoztaltam a pénzt... Én visszamondtam, hogy ók az okai... Olyan patáliát csaptunk, hogy a falu csodájára állt. Kaptam magam, fölmondtam az árendát grófnak, községnek, a szerzödést meg a halászaimmak. Veszekedessel, böllekedéssel járt. A halászaim is megköpiálhatják, ámbár azok voltak a leghibátlanabbak. Akiknek legjobban ártottam volna, a vizutályadosok, könnyen beszéltek. Egyesztendei bánompénz a markukban volt. De annál többet nem akartam veszteni. Az ivás ideje, amikor mégis került hálóba néhány font hal, elmúlt. Hely után néztem. Erre is mondtak helyet, arra is. Mikor oda mentem, a szememben kinevettek, hogy hová gondolok? Szüretben senki se hagyja oda az árendás földjét!

Több pénzt nem akartam beleölni. Ámbár senki, még csak feije se szagolt a gróf meg a község vízenek. Nem is nagyon köllött árendás után fuikároznok. A paraszok halászták községet, grófét egyaránt, potyan... Örböttek neki. Nekik használt és az ipam szememre hánnya, mikor üres

széssel, szerzödéstelen haza tértem, hogy éihetetlen vagyok, mert a *Kengyelics* sógor ezt fogott, a *Baján* koma ennyit és ennyit...

Egyébként is el voltam már keseredve. A rajtam valóval ementem... világgá... Hányódtam én *Siófokon*, *Balatonnán* a *Társaság* kompániájában. De oldözött, hogy én az igazí óshalászvér, aki parancsolója voltam két bokornak, a más keze-lába legyenek?... Össeveszttem a kompánia-vezérrel, majd a tanyagazdával és elbocsájtottak. Jártam *Fiumében* vasuti munkásként... Vetődtem erre, vetődtem arra... Sehöl se léjttem helyemet. Ami kis ruha rajtam volt, lerongyolódott és bizony mi türes-tagadás, mozgott is a pálinka lealjásított. Azt mondják, a jó módban feledkezünk az Istenről? Nem igaz. A rossz sorsban... Óini, lopni, rabolni tudhat az ember elkezeredetten és közömbös rá mindent... Mert már minden mindegy neki...

Furt-furt, ha magamra maradtam. Mindenért az ipam, a feleségemet okoltam... Igen fölgyülemkedett, a torkom szorongatta... Munkához nem jutottam. Vagy legalább is nem olanhoz, hogy a bögyömbe fért volna. Napokon keresztül támogattam a kikötő kőköckáit. A rendőrség értelemre adta, hogy hagyjam el a várost szép szerével. Hát e szurt ám még csak belém! Belül csak rotogott... Egyre, hogy ennek is a feleséged az oka... Tükörhöz nem jutottam, de azt tudom, hogy sok örömem teiett volna magamba.

Ez érdemek híre a legfelsőbb helyre is eljutott s a legigazságosabb királyi kéz a koronás érdemkeresztet nyújtotta a hit és haza hű, buzgó munkásának.

Nagy erények ékesítették szép lelkét, melyeknek kiváló fenyés ragyogást adott a mélyeség alázat és az igazi szerénység. A talentumokat nem rejtette véka alá, tudta és vallotta, hogy: „Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok. Az életet kell megszentelnünk.” Ezt a meggyőződést oltotta a szerzetes nők és növendékek lelkébe is.

Temetésén, mely szeptember 21-én délelőtt a megboldogult fenyés tulajdonságaihoz s érdemeihez méltó keretben folyt le, mely bensőséggel fejlődött ki az őszinte, igaz részvét, mely a rendházat, az egész várost felekezeti különbség nélkül eltöltötte.

Bibornok főpásztorunk Ó Eminenciája a következő részvétsorokat küldte az intézet vezetőiségének:

„Sajnálattal vettem a boldogult főnöknő elhunytáról szóló jelentést és lelküdvéért a kegyes jó Istenhez küldött imákban a főiszteendő nővérekket együtt eszedem érette.”

A kondoleálók nagy tömegéhez meglehangú részvéttel csatlakozott dr. *Csernoch János* bibornok-hercegprímás, *Proházska Ottó* karlsruhei székesszéfervári megyéspüspök, dr. *Békfi Remig* zirczi apát, dr. *Hanauer István* apát, özv. dr. *Láncz Nandorné* és leánya, *Tordai Grahl Erzsébet*, *M. Fittler* eperjesi főnöknő, özv. *Szibert Arthurné*, stb.

A gyászszertartást, mely délelőtt 10 órakor kezdődött a zárdakertben, *Kránitz Kálmán* felsz. püspök végezte asszisztenciával. A halotti ima után az intézet tanítónőképzőjének énekára szép gyászénekekkel fejezte be a beszételest. Ezután következett a rekviem s a libera. A gyászos énekek fájó rezdülést ébresztettek az imádkozókban. Szomoru visszhangban felelték görögus csucsba futó falai az ékes kicsiny templomnak, amelynek enyhülletes cserdjében a megboldogult hosszú éveken át imádságos életének lelki boldogságát gyűjtötte.

A hatalmas menet szépen beosztott, példás rendben indult az elől vitt sirkereszt nyomában. Negyes sorban vezetett az el. fiúiskola két osztálya s utánuk következtek a felső kereskedelmi s a főgimnázium ifjúságának küldöttsége igazgatóik s tanáraik vezetésével, az irtalmas nővérek polg. iskolája, majd a gyógyszerész-intézet elemi s polgári iskolája, a női keresk. tanfolyam hallgatói, a tanítónőképző, Mária-kongregáció s az Óitáregyesület tagjai.

A kísértő gyászmenetben volt a székeskáptalan minden tagja, továbbá az alispán és polgármester a megye, illetve a város képviselőletében, a főbb hivatalok képviselői s a részvéttel érző nagy közönségnek őriami tömege. A koporsó előtt a koporsós kocsi haladt, zsufofóság rakva a kegyelettel megemlékezés virágos diszeivel.

A sírboltnál újra elhangzott a temető főpap

Ejszaka vetődtem Legradra. Belül egyre társzágáltak, emeszd el magad, emeszd el, akik okai romlásodnak... Kivert bikaként ólalkodtam az ipam háza körül. A feleségem észre vett. Becsált. Kérlelt. Új ruhával kínált. Először is önni kértem. Szavamát azonban nem vehették... A kis lányomat úgy szerettem volna megölelni. Mikor szóltam volna hozzá, torkon ragadt az indulat s makacsul belém fújotta a szót. A jót is, a rosszat is...

A napam is a szemem elé vetődött. De bebujtam előle. A zavart, a szőlingatását, mintha nem is hallottam volna... Tessen elhinni, rettenetes napok voltak azok. Az ellenségeknek, még a halálomat se kívánom. Nem is ember... de nem is tudom, mi voltam.

Nem akartam otthon hálni. De a feleségem erőszakkal otthon tartott. Aiudni nem bírtam. Gyötörttem... Az ördög hajtott: Őid meg magad, öld meg a családod, de előbb a családod... Az az oka mindennek...

Két éjjel hánykódtam így. Nem mutattam, hogy nem alszom. Nyögött, recsegett alattam az ág. Dobtam magamon... Mintha a pokol tüzén égettek volna, úgy kinlódtam...

A harmadik éjjel elszántam magam. Először végezek a gyerekekkel. Az anyjával utána. Legvégül magammal...

imádsága, busan szárnyaló női hangok messze hangzó harmoniajában újra megcsendült s a megboldogulthoz közel álló szivekben az elvalas megható erzeset váltotta ki az utolsó bucsu gyászéneke... A drága halott megért elődeihez, szép lelküktől régebben elvált pihenő társaihoz. A sírbolt felett tovább s meg jobban ragyog az emlékezés faklyája s meg nagyobb, a megboldogult igazi nagysághoz melto elismeréssel örkődik ez elietben maradtok elismerő, halas szeretete.

Igazunk volt. A „V. H.”-on megelődözött az „Egyenlőség” a Lyon Leara vonatkozozog felveti a kérdést: „vajjon zsidó drama-e?” Érdekesnek tartjuk közötti az Egyenlőség kifogásait, amelyek csak megerősítések bennünket eredeti feltevéseinkben és amelyek egyuttal mutatják, milyen szigorral, szinte dogmatikus szempontból vesznek ott vizsgálát ala egy kőtől — vagy legalább is annak szánt — alkotást. Csak annak az egyetlen megjegyzésnek a megtetele szorítózkunk, hogy ilyen szigor mellett akar a Dante *Divina Comedijától* is meg kellene tagadnunk a keresztény középkorral való minden kapcsolatot. Így is az Egyenlőség: „Miert Lyon, ipszilonnal, amikor Lowre vagy Lowyre, vagy Lowyre gondol a szerző.

Hívei a papot „Izsak, Ábraham fiaának” aposztrofátják. Ez tudatlanság, ilyenformán csak leveiben, vagy a Toranal, istenszítelet alatt szólítják a zsidó papot és hívót egyaránt. Magánérníkezésben a pap kurtán „rebbe”. Mesterem. Ebben a megszólításban azonban több a meggyőződés és respektus, mint amikor peldaul egy újságíró kollégamát tisztetem meg ezzel a titulussal.

Mas. A pap azt mondja a hercegnek: „Éliás meggyújtott és ujra szüetett. De hol vannak, akik raktak a zsaratókót?” Azt persze nem volna rossz tudni, hogy hol vannak, akik raktak a zsaratókót, de sokkal jobb volna végére jarni a problémának, hogy Éliás hol és hogyan gyújtott meg és mikent szüetett ujra? A szerző talán a királyok első könyvének 18-ik fejezetében megírt csodatevése gondol. Amde ott isteni tüzről va-gyon szó, amely az égéből jött, fölemésztette az áldozati állatot, a kőveket, a homokot, a vizet és fá. Fogalmunk sincs, hogy ama bizonyos újraszüetésről hol lehet értesülni.

Lea dulakodik a herceggel. Ezalatt a rabbi megcsókolja a Tóratakarót és elkecserevésében káftánja alól *tört ránt elő*. A tör tudvalevőleg az ortodox rabbi elengedhetetlen kelleke. A talmud-tudósok egymás között ezzel intezik el pilpul közben teológiai problémáikat. A rabbi jellemrajzából nem hiányozhat továbbá az álknóság és a kicsinyes füllenés sem és egy jónévelésű rabbi nem tudná étvággal elfogyasztani az ebédjét, ha ingerültségében nem csapkodná a szent könyveket a földre. Ezt a gesztust csak Schalom Asch egy kellemetlen darabjában látuk eddig, amde aki ott dobja el magától a Tórat, az nem rabbi és nem tudos, az salakja a zsidó községnek. — Nem mondanak kadist, csak felmenő ágon való rokonok után és az újévi kürtöt nem harsogtatják meg, csak a ritusban előírt napon, áhítatos gyülekezeten, imák és szent szertartások közepete. Az utcan, az ellenség bevonulása előtt sehol és soha.”

Már győztünk?

A bécsi tüntetések, lelkes és hevesen megnyilatkozó szimpatiaúak mintha a mi külön magyar győzelimünket jelentenek. Az európai itelelendőben két diadalt kell majd aratnunk. Egyet a csatatereken, a másikat a jobarátok lelkében.

A régi sors, amelyet a kuruc harcos rögzített meg közzéríthetően a „két pogány közt egy házaért” siúó régi szék katonavereben, úgy látszik, egész a huszadiék százada lenyuitó fatumunk volt, amely csak annyit enyhült a századok folyamán, hogy ezuttal és ezután csak az egyik harcterén vereztünk a szó eredeti és át nem vitértelmében. A „kuruc” harciért, a hajdani dalias, parlamenti, meg delegációs poleimák, jogászi portyázások arénájává szublimálódtak.

Ezen a vertetlen harcterén a bécsi napokban volt a monarchia sorsdöntő oraja. A két államnak ép az a politikus kirendeltsége, amely a kakán csomókeresésben semmit sem vethet egymásnak szemére — összehélték. Csakugyan: itt már győztünk? (Amott fogunk győzni.) Ha az erzelem és a belátás, amelyet piáne a százados feltékenység és az epoly régi előitéletek forró szele szerette a lelkékből felszarítani, nem volna olyan könnyen illanó lelki fluidum, e meliól a megalla-

pitás meliól bátran elhagyhatnánk a magunk óvatosságra intő szerény kérdőjelet.

Az osztrák testivérállam népei alig megmérhető utat tettek meg a jogszítelet és a magyar állameszméhez való közeledés utján. A túlvó sovinszta Lueger tanítványa es utoda, sőt kedvence, a velünk szemben mindig feltékeny intelligenciából es a nagy-politikában az orrunkal tovább nem látó politikus csizmadiaiból összteit — ez nem sertes, egy községtanács annal jobb, mert szociálisabb, minel nyenebb — becsi bírberekek előtt trefalkozva, de az őszintesség es a szerételetti accentusával emili a „paritást” es olyan taps harsan fel, hogy ha lehetne, hat maguk a fener köztük vörösdönének belé. B-c-ben megis megmozdult a föld! Ami meg ennél is nagyobb csoda, a nagy-osztrák *Reichspost* — mennyi keserúséget okozott hajdan! — hozsánnat zeng annak a történeti nemességnek, amelyet nálaian kimeletlenebbül, de amin a hangsúly van: jogtalanabbul, mert független állam levén, a saját belső ügyeink csak magunkra tartozhatnak — nem tamadott senki. Mert váltjuk be, a becsi országjárast, a papságot leszámítva, a történeti nemesség csináltta. A parasztság es a magyar polgarsag nem volt ott. De a feudális orszagnak jutott szeretet es elismerés nekünk, mindnyajunknak volt szánva: magyaroknak, nemzetiségeknek, parasztoknak, kispolgároknak, latinereknak... Ez a szépséghiba a lenyegen nem változat.

Szimbolikus, ami a zágrábi polgármester elszólása körül történt. Alig aposztrofálta a „birodalmi fővárost”, a magyarok ajkain kel rosszaló moraj. Fizice szolva: szinte egy óra mulva egy egész ország sajtója kommentálja es rója meg ezt a talán meg sem történt, vagy amennyiben megtörtént, talán öntudatlan eiszólat. Ami szintén szimbolikus, percenk mulva a talán való vagy csak hallucinált incidens után jött a hivatalos deméti.

Azok szamára, akik ki tudják érezni ebből a muló incidénsből a halkan felénk muzsikáló közjogi megertésnek felcsendülő akkordjait, kommentar nélküli ideiktaljuk a kiegyezési törvény szentesítő zaradekának utolsó sorait:

„Kelt a mi őszintén kedvelt hivünk tekintetes es nagyságos csikszentkirályi es krasznahorkai gróf Andrássy Gyula minisztereinkünk kezéből, — **birodalmi fővárosunkban**, Béciben, Ausztriában, Szt. Jakob hó 28-ik napján az Ur 1867-ik esztendejében.”

Talán nem is politikusi érről tulhangosan beszélni. Annyi bizonyos, hogy Szt. István koronájára új dicsőség var, amely a mulat elhomajyosítja, ahol fajó az emlékezés, efelejíteti.

Piaci kép.

Minden tisztességben korosodott emberben a lelki felhaborodás indulatát váltja ki, ha becsülletében jogosultian inzitus éri. De minden uri ember mersekkli magát, ha a sértóvel szemben a maga otthonos helyén kell szembeszállnia.

Az az egyszerű veszprémi polgár, aki es sorokat aláírta, es városban eltöltött tizanhét eszten-deje alatt sem tanult mivoltjában es kötelesség-teljesítésében, sem eleg nyilvános társadalmi szereplésében, — tagja levén majdfeim minden veszprémi társakörnek —, sem es szies lapnál egy evzudedet megihaladó újságírói működésében sohasem adott okot senkinek, se kicsinek, se nagyoknak, se gyengének, se hatalmasnak, hogy őt hazugsággal megvadoihassa.

Ugy is, mint városi képviselő, ugy is, mint szabad idejében újságíró, de ugy is, mint es város adó-fizető szabad polgára jegüt, sőt kötelességet érzüt arra, hogy a városi közeletmezést es piaci életet figyelemmel kísérje. Megfityeetésének eredménye ebben a lapban látott napvilágot. Irásban a leg-önzetlenebb ügybuzgalmal es a város lakossága érdekében lelkes védelme vezette. Összeferrott ez az ügy támító lelkével, hisz az igazi népiánító nemcsak az iskolában, hanem a közelet forumnál is a nepe.

A közeletmezés dolgában akárhányszor aposztrofálta es a közönség kifogásának nyit feistarásával közelette meg es város vezető emberét, de mindannyiszor az igazság megbecsülésével nyilvánosság ele tarta a vezető hátság jogosultán hangoztatott s akárhányszor a vadakat parizzó kifogásokat is.

Irt a piacról is kezdéttől fogva, mert a városi ügyek reteradaja reszurjába tartozott. Sok

szomorut, sok kifogásolni valót írhatott volna a piacról már réges-régen, de szordinót tett a nagyközönség felháborodásának, zugolódásának fortisszimokban zengő hurjaira. Mert azt tapasztalta, hogy míg a városházán szeretik s megszívlelik a közönség érdekében, szárnya eresztett gondolatokat s szembe mernek szállni a nyilvánossággal, addig a piaci mizériák jogos, sőt kötelességszerű emlegetése nagy idegenkedést, panaszokodó idegenséget okozott a rendőrkapitányi hivatalban. Ezek az előzmények.

S most oda értem, hogy ezen a portán, ahol ma még a közvélemény egyik jogosított szócsové vagyok, nem tárgyalhatok, nem írhatok mindent feltáró s indokoló részletességgel, mert nemcsak közvédelmi, a városi közönség szelén-nyomon hangzó panaszáról s szikrázó szemű felháborodásáról, hanem — sajnos — a magam dojáról is szó van. Ez kényszerít a mérséklésre s az a bizonyosság, hogy a többi illetékes fórumok előtt részletesen; bőven előadhatom.

Pénteken, szeptember 24-én is szemléltem a piaci életet. Azért is, hogy referátát írhassek, azért is, mert vásárolni szerettem volna. Legutóbbi tapasztalataim, — írhatok, hogy nagyon sok fogyasztónak tapasztalatai — ebből a szemlélődelemből erednek s ezeket tartom vissza majd a végső tájázásra. Csak azt említem meg, hogy tíz óra tisztán a piactér déli oldalán álldogáltam. Közélemben csoportosulás volt, középpontjában a rendőrkapitánnyal s néhány uri asszonnyal. Ez már nem tűnt fel, mert reggel óta többször is ismétlődött.

Egyszer csak a közlemben panaszt hallok. A panaszokodó Sándor János járásbírósi irodáját egyik leánykaja volt, aki panaszát két — előttem ismeretlen — nőhöz intézte. Nem tagadom, érdekelt a dolog s közelépve, szó nélkül hallgattam őt. A panasz így hangzott: a kisasszony egy csirkeárús vékájából felemelt egy pár csirkét. A rendőrkapitány elvette tőle s átadta az egyik úri asszonynak. Az ő kezéből a csirke egy másik úri asszony kezébe került. A leányka, aki a csirkét először vette kezébe s alkudott rájuk, megjegyezte, hogy miért adták másnak azokat, ő is megvette volna. A rendőrkapitány erre „a fehérnép” kiléte után érdeklődött s mikor hallotta, hogy irodatiszt leánya, a csirkeket visszaadta.

Ez volt a panasz tárgya. Ezt azonban jóval utóbb tudtam meg, mert a panaszokodó alig kezdett beszédebe, hozzánk sietett a rendőrkapitány s a leányka beszédét indultatos szavakkal félbeszakította. A támadó fergetegből az volt érthető, hogy az illető ne beszéljen, a piacról távozék, különben bekísérteti. Majd a vér hűlt meg bennem. Egy fiatal teremtést a maga vásárlói jogában sérelem ér, ezt elpanaszolja, a hallgatók szó nélkül hallgatják... s ez Veszprémben közbotrány, csődület s az illetőt, — tisztés, becületés család tagját bekísértetik. Még eddig egy szót sem szóltam. Pedig most már meg volt a csődülés is, a botrány is!

A leányka bátran védekezett. Az inzultust kikérte s hivatkozott arra, hogy ily bántódás őt jogosan nem érheti. A rendőrkapitány a leánykát, egyik karját érintve, távozásra lödította. A lőkésre parirozás látszott, de — a rendőrkapitány hátrább állván — azt, hogy őt a visszalökés érintette, nem láttam. A kapitány erre rendőt képett s eközben — a vitában először — reám nézett s én elibe léptem ezekkel a szavakkal:

— Ugyan, kapitány ur kérem! s kezemmel az ellenfél gyengébb mivoltára mutattam.

— Igazolja! — szolt hozzám a kapitány.

— Helybeli törvényszéki tisztviselő leánya, feleltem.

— Tehát igazolja van, szolt s újra hozzám fordult:

— Ugy-e látta, hogy ez a nő engem megütött?

— Azt láttam, — válaszolám — hogy a kapitány ur előbb megökölte őt.

Erre a kapitány ur szíves volt engem hazugsággal megvádolni, amire én természetel felelhettem s írom is: Kapitány ur, én nem hazudtam!

A többi már máshová tartozik. A kapitány ur engem bűnpalástolónak mond, mert egy jogában sertett nő panaszát meghallgattam s védtelen leány érdekében szót emeltem. Ragalmazónak tart, mert megesküszöm, hogy a leánykát megiasztotta. Én meg majd azt keressen illetékes helyen, hogy hazug-e az, aki másokkal is igazolható igazságot mondott.

Most pedig bocsánatot kérek olvasóinktól, hogy s magán dologgal idejét raboltam. Nem szí-

vesen tettem. Ugy érzem azonban, rászolgáltam, hogy személyes ügyem valódi állásáról, amely mégis csak közérdekhez kapcsolódik, ebben az újságban tájékoztatassam a most már érdeklődő veszprémi közönséget.

Gubicza Lajos.

HIREK.

Szentségimádás előtt.

A harctérről írja egyik katonája: D. község templomát az ellenség szétrombolta. A hegy oldalába ástunk egy üreget kápolnának; belsejét fenőágakkal díszítettük fel. Minden hét három napjával reggel 7 órától este 6 óráig a legm. Oltáriszentség imádásra volt kiteve. A kis kápolna mindig tele volt imádkozó katonákkal. Befeléérték vagy harmincan. Láttam katonákat, kik napokint kétszer-háromszor is felkeresték a kápolnát... A négy hét alatt, míg ott voltam, zászlóaljunk minden katonája legalább egyszer járult a szentségekhez... Kis kápolnánk éjjelre is nyitva volt. Állandóan egy ór állt mellette. Mily örömmel jelentkeztünk, hogy az Oltáriszentség mellett őrt állhassunk... Voltak akik két órán át álltak az őrségen... Itt a harctéren tudjuk igazán: mi nekünk az Oltáriszentség...

Igy tarjuk katonáink harctéri pihenőjükből a háromnapos szentségimádást. Telve lélekkel, melegséggel, szeretettel a „szeretet szentsége” — hitel, megértéssel a „hit útja” iránt. Innen merítenek áldozatos lelkületet a harcok mezejére... megnyugvást, bizalmat Istenben... erőt a véres halálküzdőre... vigasztaló reményt az örök életre...

Városunkban közeledik az őszi háromnapos szentségimádás ideje... Ugy tudjuk október 8—9 és 10-én lesz.

A háboru ad különös jelentőséget az idei őszi szentségimádásnak. Az áldozatok, megpróbáltatások napjaiban nagyobb megértéssel közeledünk a legnagyobb áldozathoz: az Oltáriszentséghez. Komolyabb életfelgöggással, nagyobb lelki vonzóással megy szülő, hitves, testvér, gyermek az Oltáriszentséghez. Keresve vigaszt, erőt a kitartásra, oltalmat a harcban levőknek. Egyenként: szeretteikért, valamennyien egyéért: édes hazánkért.

Napokint — írja egyik harcos feleségének — érzem imáidat. Jönnek órák, melyekben különös módon nyugalmat, vigaszt, Istenben bizalmat érek. Ezek az órák a Te imádságod órái.

A háromnapos szentségimádás órái legyenek küzdő katonáinkra Isten különös segítségével, oltalmának eszközlői.

Részletes programmal a következő számban szolgálnuk.

— **Szigorlat.** Guthell Jenő papnevelőintézeti állagazgató, theol. tanár tegnap a budapesti tudományegyetemen utolsó szigorlatát az egyháztörténelemből és egyházböjől szép sikerrel tette le. Gratulálunk!

— **Katonai kiténtetések.** Király ő felsége dr. Pallmann Peter kegyesrendi tanár s tábori felkérésre a II. o. érdemkeresztet a fehér-vörös szalagon, a harctéren hősi halált halt **Weinek Rezső** 31. h. gyalogezredbeli századosnak, továbbá **Antalfy Zoltán** honvéddadnagynak a III. o. hadidiszítményes érdemkeresztet, **Kovács Sándor** hadapródnak az I. o., **Hanzmann** Emil, **Kárárs** József, **Sydő Sándor** és **Somogyi István** zászlósoknak, **Farkas** András, **Pataky** Ferenc és **Ruzsás** Antal hadapródnak a II. oszt. vitézségi érdemkeresztet adományozta.

— **Vármegyénk költségvetése.** Veszprém vármegye törvényhatósági közgyűlése a vármegye 1916. évi költségvetési előirányzatát elfogadta. Bevétele 363.381 korona s ehhez hasonló összeg a kiadás is. Itt említjük meg, hogy a közgyűlés a tisztii nyugdíjalap javára az államokiratás időpontjáig az 1%-os pótdadón felül az 1916. évre még 2% pótdadó kivetését szavazta meg.

— **Tanfelügyelőségi hírek.** A kir. tanfelügyelőség felhívja az érdekelteket iskolafenntartókat, hogy az iskolákba a folyó tanévre beiratkozott állami gyermekmenhelyi tankötelesek után járó tandíjkréptől már most kérelmezék. A kérvény a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterhez intézendő és közvetlenül a vármegyei közigazgatási bizottságnál nyújtandó be. A kérvényhez mellékelendő a beiratkozott gyermekmenhelyi tankötelesek kimutatása, mely kimutatás a veszprémi állami gyermekmenhelyi igazgató által szabályszerűen záradékolandó.

— **A város lisztje.** A héten is nagy volt a liszt- és kenyérhiány. A hatóság a multkor felhozott akadályokat csak a közeli napokban tudja elhárítani. Az Ajkán s Várpalotán megrekedt gabona már itthon van. A jövő hét folyamán már megülszik ennek lisztés eredménye. A hiányt az is növelte s növeli, hogy a molnárok nem győzik az őrlést segédhiány miatt. A városi hatóság közreműködött, hogy az illetők a katonaságtól munkaerőt kapjanak. A város szükséglete hetenkint körülbelül 100 q 0-ás fűző- s 150 q kenyérliszt. S ezt négy malom készíti. A város összesen 195 vagon gabonára nyert vásárlási jogot, Veszprém, Fehér, Somogy és Zalamegyékben.

— **Halálozás.** Kapácsy Kálmán ny. szám-tartó életének 58-ik évében Kassán váratlanul elhalt. Holttestét Keszthelyre szállították s szept. 20-án helyezték örök nyugalomra. Kapácsy Kálmán a sz. Benedek-rend tőközi urodalmának volt szám-tartója s innen került nyugalomba. Házassága révén — felesége adelshelmi **Dunst** Emília, Veszprém hajdani polgármesterének leánya — vármegyénk több előkelő családjával jutott rokonságba. Özvegyén kívül öt gyermeke, — akik közül Kálmán hadifogoly orosz földön — s népes rpkonságában a Mihályfi-család is gyászolja elhunytát. R. i. p.

— **A piac.** A vidéki termelők munkája egyre fagy, a fogyasztók étvágya egyre nő s a veszprémi piacon se tojást, se baromfit nem lehet szerezni. Az utóbbi legalább is csak oly minimális mennyiségben, hogy csak azt az egy-két uri családot elégíti ki, akik közbenjárással hozzájutnak. E kegyességnek napsugaras mosolya azonban nem ragyog minden halandóra s ezek busan, pénzüket szorongatva szemlélik, hogy a termelők helyett a rendőrök áruinak s egyik szerencsétlenebb kézbe kivéve, másik szerencsésebb kézbe jutatták az árut. Holott pedig az volna helyes, ha a rendőrség csak ellenőrizné, az árszabás betartására felügyelne s nem állna be árusítónak. Bizunk benne, hogy ennek a csunya rendnek hova hamarabb vége szakad. A nagyközönség máris elégedetlenül mondja: éppen elég! Ha majd enyhül a drakói szigor s szűnik a protekció, a falusi termelők is visszatérnek piacunkra.

— **Hangverseny.** A veszprémi ismeretterjesztő egyesület a labadozó katonák szórakoztatására szeptember 18-án a gimnáziumban hangversenyt rendezett. Az ünnepélyt **Csomasz** Kató szavalata vezette be. **Vaszary** Béla szép költeményét adta elő, nagy hatást kelte. Dr. **Balla** Ignác **Hubay** **Cremona** **hegedüsét** s egyik mazurkáját játszotta meglepő művészi készséggel. A hegedüsöt dr. **János** József kísérte finom hozzásimulással. **Gömöri** László színművész pompás tenorja néhány bajos magyar óta előadásával igazi műélvezetet szerzett a gyönyörködve tapsoló közönségnek. **Heltai** Hugó és **Hevessy** Mariska összevágó, kedves játékban mutatták be Molnár F. vig páros jelenetét: „Tetszik a blousom mucikám?” Az est szerzésében kiváló része volt dr. **Óvári** Ferencnek, mint az ismeretterjesztő egyesület elnökének. A hallgató s kedves estben gyönyörködő katonák meleg éljenzéssel köszönték meg az előadók s a rendezők buzgó fáradozását. A hangversenyt szeptember 25-én d. u. 7³⁰ órakor a tartalékkörházban megismétléik.

— **Sertés hus.** Dr. **Komjáthy** László polgármester sertés husát és zsirt szándékozik szerezni a veszprémi piacra. Egyik sertésnagyhizalónak tulajdonosa hadba vonul s e miatt a polgármester tárgyalást kezd vele a sertésállomány átvételére. Ez még csak terv s megvalósítás előtt a közgyűlés elé fog kerülni. Arról is hallottunk hirt, hogy a sertések közfogyasztásra bocsátása előtt a polgármester zsirt szándékozik szerezni a fogyasztók részére.

— **Színházi műsor.** Szombaton: **Mozitündér** (Kinokönigin). Vasárnap: d. u. **Szybill**, este **Mozitündér**. Hétfőn: **Lyon Lea**. Kedden: **Rosenberg** Piroksa vendégfelleptévei **Budagyongye** — Hobbitt tanzt Walzer. Szerdán: **Kornevillei** **harangok**. Csütörtökön: **Katica**. Pénteken: **Lyon Lea**. Szombaton: **Vándorfészek**. Vasárnap: d. u. **Pirosruhás hölgy**, este **János vitéz** operette.

— **Tisztviselők drágasági pótléka.** A pápai városi tisztviselők részére a közgyűlés drágasági pótlékat szavazott meg. Az 1200 koronát meg nem haladó fizetés után 12%, az 1200 koronát meghaladó fizetés után pedig 8% jár ezen a címen. E kiadást a vízvezetési pénztár fedezi.

— **Nyugdíjazás.** Folyó évi szeptember hótól kezdve Szalai Imre szentgáli ref. tanító és Nagyné Tompos Mária csajági ref. tanító nyugdíjaztak.

— **Hírdetmények.** Dr. Komjáthy László polgármester közlése teszi: a) hogy az arad-szolnoki vasúti vonalon az utazás, további intézkedésig, csak hatósági igazolvánnyal van megengedve; — b) hogy Kuráth József hordójelző szept. 27-én és 28-án Veszprémben hordójelzést fog teljesíteni; c) hogy a város 1914. évi házi pénztári s a pénztárban kezelt alapokról és alapítványokról készített számadása elkészült s a számvevőség jelentésével és a városi tanács javaslatával együtt a városszámlák közszemlére ki van téve. A számadásokat a községi adófizetők a hivatalos órák alatt megtekinthetik és esetleges észrevételeiket beadhatják.

Az adóhivatal közlése teszi, hogy az 1915. évre érvényesített III. oszt. ker. adókivetési lajstrom, az ez után kivetett ált. jöv. pótdadót illetően, a föld és házbirtok után kivetett ált. jöv. pótdókivetési lajstrom, továbbá a tűzoltói házválság, utcaöntözési és városi közmunkakivetési lajstromok, végül a megyei utadókivetési lajstrom a városi adóhivatalban szept. 27-től kezdve 8 napi közszemlére lesz kitéve. Figyelmeztetnek az érdekeltek, hogy a lajstromokat a fent írt időben betekinthetik s netáni felelőseiket ugyanitt beadhatják.

— **A pápai liszt.** Pápa lakosságából csak 482 család 2899 személlyel nem tart igényt a városi lisztre. A többiek számára hetenként kell 7564 kg. 0-ás, 11.456 kg. főző s 18.605 kg. kenyérliszt.

— **A Balatoni Szövetség s a kamarák.** A Balaton felvirágztatásának munkáját vezető Balatoni Szövetség Balatonföldváron tartott közgyűlésében az alapszabályokat olyként módosította, hogy ezután a hivatalból való választmányi tagok közé tartoznak a balatoni vármegyének érdekelt kereskedelmi és iparkamarák ügyvezető elnökei és titkárai is. A szövetség ez elhatározása szerves kapcsolatot létesít a kamarákkal, amelyek a szövetség működését fokozott figyelemmel kísérik.

— **A háború és iskolalátogatás.** Egy német tanügyi lap, a Paedagogische Zeitung legutóbbi száma ismerteti a német kultuszminiszternek a tanfelügyelőkhöz intézett rendeletét, melyben utasítja a tanfelügyelőket, hogy a háború tartalma alatt — hacsak rendkívüli esetek nem következnek — ne látogassák az iskolákat. Az iskolákra felügyelő hatóság már eddig is belátta, hogy a mostani rendkívüli viszonyok közt, mikor a tanítók többnyire hadbavonult kartársaikat is helyettesítik, mikor az összes iskolák tanítási idejét redukálni kellett és a tanterv követelményei nagyrészen korlátozva vannak, — az iskola felett nem szabad a békés idők szigorú kritikáját gyakorolni, nehogy kedvét szegjék az amugy is túlterhelt tanítóknak. Ha valamikor, úgy most van fokozott szükség arra, hogy a tanító neves, de nehéz hivatalát szeretettel és kedvvel töltsen be. A tanításág eddigi munkássága garancia arra, hogy a változott viszonyok között is nagy ellenőrzés nélkül továbbra is lelkiismeretesen teljesíti felelősségteljes hivatalát.

— **Beszerezési előleg.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a minisztertanács felhatalmazásának alapján kibocsátotta a hatósága alá rendelt hivatalok vezetőinek azon rendelkezését, mely szerint az állami tisztviselők (tanítók, óvónők) díjnok és szolgák elsőrendű tömegfogyasztási cikknek a hadi állapot tartama alatt való biztosítására és beszerzésének megkönnyebítésére megfelelő összegű beszerzési előleget engedélyez. A beszerzési előleg összege a szerint állapíttatik meg, hogy az illető állami tisztviselő (tanító, óvónő) stb. mily összegű családi pótlékot élvez.

— **Rendőrségi hir.** Lajtkó Lajos rovtomultu egyén csavargásért 8 napi elzárásra, 5 évi kiállításra és hazatoloncolásra ítéltetik.

— **Oh boldog Keszthely!** Keszthelyen szept. 30-ig az alábbi árak vannak maximálva: Marhahus (leveshus) I. rendű kgr. 4.—, II. rendű 3-60 Marhahus (sütnivaló) csont nélkül 5.—, 10%-ek csonttal 4.40, Borjúhús (sütnivaló) csombb 4.40, Borjúhús egéb része 4.—, Sertéscomb és karaj kgr. 4.—, sertéscomb fölélikbe való szegy, stb. kgr. 4.—, sertés kocsonyahús kgr. 2.— zsir 4-70, haj 4-60, csirke egy pár (rántani való) 3.—, csirke egy pár (sütni való) 5.—, tyuk egy darab 4.—, kacsa egy darab (sovány) 3.—, kacsa (hízott) kgr. 2-50, liba egy drb. (sovány) 5.—, liba egy drb. (hízott) kgr. 2-70, tojás darabja —10, burgonya régi kgr. —08, burgonya új —12, tűzifa egy öl

32.—, tűzifa egy öl fuvardija 24.—. Gazdasági munkásnap szám: Női munkások nap száma 2 kor. férfi munkások nap száma 3 korona. Fuvarosok gazdasági munkánál: Kettősfogat nap száma 12 kor. egyesfogat nap száma 8 korona.

— **A kórállatorvosok községi pótdója.** Sokat vitatott elvi kérdés volt; vajjon a kórállatorvos megerhelhető-e községi pótdóval, vagy pedig a lelkész, tanító, jegyző analógiájára az alól mentes. Ezt a kérdést eldöntötte most a közigazgatási bíróság s konkrét esetre vonatkozó ítélettel kimondotta, hogy az 1886. évi XXII. t.c. 13a. §-a nem biztosítja a községi állatorvos részére a községi pótdóamteltséget s ezt a kedvezményt az 1888. évi VII. t.c. sem adta meg neki.

— **Az elrejtett zsir.** Az esztergomi hentesek — valószínűleg máshol is úgy tettek — kijelentették, hogy zsirkészletük elfogyott s a hatóság ár mellett új zsirt beszerezni nem tudnak. Minthogy gyanu merült fel arra nézve, hogy a hentesek sok zsirt rejtgetnek, a rendőrkapitány két detektivet bízott meg a kutatással. Így azután megtudták, hogy olcsóbb husár idejében gyűjtött sok mázsa zsir volt készletben, a hentesek azonban ezt letagadták. A rendőrség megindította ellenük az eljárását. Kiváncsiak vagyunk, hogy a helybeli hentesek nem jabszanak-e a zsirral bujókás játekok. A zsir t. i. elbujik s csak akkor talál rá a hentes, amikor az ár a zsirhiány miatt magasra szökött. Egyik kereskedőnk is akkor fogadott el zsirkészletére nagyobb rendelést, mikor az ár 6 koronára ugrott.

— **Hogyan készülnek a Hőfer jelentések?** A Hőfer jelentések magja naponta kora hajnalban a rajnonalban lát napvilágot. A századparancsnok a zászlóaljjal közli a fontosabb eseményeket. Ott már negy század jelentése fut össze. A zászlóalj parancsnokai összegezik az eseményeket és továbbítják az ezredparancsnoksághoz, szószert; minden pont, vessző, kötőjel és pontosvessző továbbítása a telefonkezelő legszigorúbb kötelessége. A „távmadati” leadói és főelőveői idejének óráját és percét, leadójának és fölvevőjének nevet mindkét érintkező állomáson följegyzik. Az ezred, ahogya zászlóaljat beadatik jelentésüket, újra összegezik, a hadosztálynak továbbítja. A hadosztályparancsnokság a hozzátartozó két dandár jelentéséhez a sajátját is hozzáfüzve, fölterjesztí a hadtesthez. A hadtest viszont a hadosztályok jelentéseit összegezi és a hadsereg parancsnoksághoz juttatva, megadja az anyagot a Hőfer jelentés elkészítéséhez. Ott pontosulnak a különböző hadseregek parancsnokságainak jelentései és Hőfer altábornagy megírja a napibulletintjét. Kiveszi a nagyobb említésre méltóbb mozzanatokat és bizony sokszor egész hadosztályok napi ténykedései vagy egyáltalán nem, vagy csak pár szóban szerepelnek benne. És ez az egész, szinte véletlennel látszó, létraszerűen és határozottan mind nagyobb csapatteket érintő anyag összehordotlan kerül föl Hőfer altábornagy íróasztalára, alig két óra alatt. A villany, a telefon talán ebben a háboruban mutatta meg igazán, hogy milyen gigászai átalakító erő lakozik benne.

— **A Rendőrségről.** Dr. Török Gyula rendőrkapitány hirdeti, hogy azok a polgári egyének, akik az általuk talált lővőszerhulladékok a helybeli m. kir. 31. honvéd gyalogezred pótzászlóaljparancsnokság gazdasági hivatalának beszállgatják, minden egyes hüvelyért, töltényért, vagy tárdobozért fel filler jutalomba részesülnek. Ellenben azok ellen, akik nem szolgáltatják be és ezzel üzérkedést folytatnak, büntető eljárást tesznek folyamattba.

— **Behívták a 18 éveseket.** A hivatalos lap szerdai száma közli a honvédelmi miniszternek a törvényhatóságokhoz intézett rendeletét az 1897-ben született, alkalmasnak talált népfőfelésre kötelezettségbe vonulása tárgyában. A népfőfelésre kötelezettségbe az 1915. évi II. törvénycikl alapján történt behívása folytán az 1897. évből született, továbbá a népfőfelésről vagy a hadiszolgáltatásokról szóló törvény alapján kirendelt (igénybevett) de ezen szelgálatból időközben elbocsátott egyének (munkások, kocsisok, hajcsárok stb.) ha a megtartott népfőfelési szemlén vagy utóbetemutató szemlén népfőfelési fegyveres szelgálatra alkalmasnak találják, 1915. évi október 15-én — amennyiben névszerint felmentve nincsenek — a népfőfelési igazolványi lapon feltüntetett m. kir. honvédekiegészítő, illetőleg cs. és kir. kieiegészítési kerületi parancsnokság szelkhelyére, népfőfelési tényleges szelgálatra bevonulni tartoznak. Mindazon egyének, kik önkéntes beépés folytán a honvédségbe vagy

a cs. és kir. közds hadseregbe (akár mint egyévi önkéntesek is) már besorozattak, tekintet nélkül arra, hogy mely születési évfolyamba tartoznak, tényleges szelgálatra 1915. évi október 15-én bevonulni kötelesek. A bevonuló bevonulásuk alkalmával lehetőleg erős lábbelít, évdeszközti tisztító eszközt, gyapjuból készült alsóruhát és lehetőleg gyapjuból készült harisnyát (kapcát) hozzanak magukkal. A bevonulás napján elfogyasztott élelemért 1 korona térítési összeg jár. A lábbeliek és a gyapjuból készült alsóruhák, amennyiben a katonai szelgálatban használhatók minősítettnek, értékük szerint meg fognak térítettni. Azon behívott népfőfelésre kötelezett, aki a kítűzőti határidőre és helyre be nem vonul, harhatalommal vezetettik elő s katonai behívás iránt tanusított engedetlenség megbüntetéséről szóló 1890. évi XXI. t. c. 4. §-a értelmében két évig terjedhető börtönnel büntetetik. A magyar kir. honvédségbe vagy a cs. és kir. közds hadseregbe önként belépni öhajót népfőfelésre kötelezett a törvényes korlátok között a csapatteket maga választghaja, a tényleges szelgálatra történt bevonulása után azonban csak azon csapattesthöz kérheti felvételét, ahová mint népfőfelésre kötelezett beosztását nyerte.

— **Rokkant katonák kiképzése postakezelők.** A magyar királyi kereskedelemügyi miniszter ur szándéka oly rokkant katonák részére, kik a háború következtében egy vagy mindkét alívégtagjukat elvesztették, posta- és távirdata-nyolamokat létesíteni posta- és távirdata-kezelők, illetőleg segédítettek kiképzésére. A tanfolyamra való felvételhez megkivántaik a középiskola 4 osztályának elvégzése, valamint a be nem töltött 30 életév. A tanfolyam 3 hónapig valamely posta-igazgatóság szelkhelyén lesz megtartva és ennek elvégzése után egy hat havi ideiglenes próbaszelgálat következik. A próbaszelgálat, valamint szelkvizsgák letétele után a növendékek kezelők 1100 korona vagy segédítzte évi 1400 korona fizetéssei és szabályszerű lakpénzzel lesznek kinevezve és elérhetik a 3800 koronás fizetési fokozatot. A tanfolyam, valamint 6 havi próbaszelgálat alatt ezen egyének a katonai illetmények élvezetében maradnak.

— **Maximális marhaárak Stájerországban.** Grácban az augusztusi vágómarhavásár nagy meglepetést okozott a kereskedőknek. A vásár kezdetén megjelent a vásárbiztos i hivatal közege és közölte, hogy a hivatalhoz érkezett értesítés értelmében a marhát a mult évi júliusi áráknál csak 25 fillerrel szabad drágábban eladni. Erre a kereskedők kijelentették, hogy ilyen körülmények között nem áll módjukban állataikat áruba bocsátani. Miután azonban a megszárosoknak is sürgősen szükségük volt marhára, a helytartó megengedte, hogy a kereskedők az igazolói beavásárisi áron felül három százalékkal drágábban adhassák el a marhát. A helytartó ez alkalommal azt a kejelentést tette, hogy legközelebb új rendelkezlet fogják az állatforgalmat szabályozni, addig is közölte, hogy a hizott marha maximális ára a jövőben 1-50—2. korona közt mozoghat.

— **Népfelkelők sorozása.** Ujra szemlére kell jelentkeznük az 1873—77-ig terjedő, valamint az 1891., 1895. és 1896. években született népfelkelésre kötelezettségbe, akik még fegyveres népfelkelői szelgálatot nem teljesítettek. Az alkalmasokat, népfelkelői szelgálatra, előreláthatólag nov. 15-re behívják.

— **Barakk-építés Kaposváron.** Kaposváron a ragályos betegséghben szenvedő katonák részére barakkörházat építenek. Az új kórház 3000 beteg részére épül és azt a Zöldfa-utca végén a szűrtelép közelében építik fel. A kórházépítést már a közel jövőben megkezdik.

Hálanyilváníttás.

Szibből mondunk őszinte köszönetet mindazoknak a jóbarátoknak és ismerősöknek, akik szeretet főnökönknek elhunya alkalmából szives részvétüket kifejezték, vagy jóieső együttérzésüknek, a temetésen való személyes megjelenésükkel tanuságát adták és így igaz, mély fájdalomunkat megosztani és enyhíteni kegyesek voltak.

Az angolkisasszonyok „Sancta Maria” intézetének reudtagjai.

Színház.

Szeptember 18. *Böském*. Operett 3 felvonásban. Irta: *Szomorj Emil*. Zenejét *Méry Adolf* verseire szerezte: *Gajári István*. A megszokott operett-poézis a főszerepekben, a sivár lelkű ember üres, minden, beszennyezött cinizmusa a silányan összehűrt cselekmény tónusában és az aljas trágárság selyvedő komikum a mellékalakokban adják a librettó jellemző sajátosságait, amely pedig már nem is eredeti alakjában, hanem némileg enyhített külsővel került színre. Az operett zenei része, sőt a közbeszólt táncok is magasán fölülte állanak a librettóknak. Az egyetlen szerepet, amelyet a szerző izléstelenségeitől megkímélte, *Viola Margit* játszotta természetesen közvetlenséggel, ide frissességgel. A többi szereplőt lehetetlen feladat elé állította a szerző. Tánokban, énekben, játékokban megtehető a tőlük telhető, de az izléstelenséget nem lehet művészetként emelni. Egyesek iparkodtak diszkrétebb játékkal enyhíteni szerepeiket; annál inkább el kell itelni azt a nyersséget, amellyel *Erdélyi Kálmán* játszotta trágárságokkal amúgy is bőven megrakott szerepét.

A darabot másnap megismételték.

Szeptember 20. *Egy test két lélek*. Dráma 4 felvonásban. Irta: *Lindaó Pal*. Fordította: *Bartha Lajos*. Drámának nem dráma, legalább irodalmi értelemben nem, de szinpadi munkának azért érdekes. A szerző eleve számított a sok kételkedésre, mellyel a közönség a bemutatott eset valószínűségét fogadja és aprólékos gondnal, meggyőzően készíti elő a motívaját, majd festi a pathológikus lelki tünetényt, hogy minden ellenvetésre előre megadja a feleletet. Ez sikerült is neki. De már a könnyedén odavetett és elegg meg nem világított szereimi megoldás a nagy lelki megrázkódtatás után, melyet egy ilyen lelki betegség felfedezése az illetőben előidézhet, hibás és teljesen valószínűtlen. Csak egy magyarázata van, hogy a szerző így akarta.

A szereplőkről csak jót mondhatunk. A főszerepet *Forgács Sándor* játszotta mely átérzéssel, minden apró részletre kiterjedő realitással, meggyőző és ha kellett, megrázó erővel. *Hevessy Mariska* Friebes Amália szerepét adta igaz, meleg érzéssel, egyszerűségében megkapó művészettel. Nagyon jó volt *Hellai Hugó* mely humorral rajzolt kormárosa. Enemű szerepeiben különben mindig elsőrangú. *Baróthy Antal* Dickert szerepében aratott értékes sikert könnyedségével és keresetlen természetességével. Az együttes többi szereplőit is csak dicséret illeti.

Szeptember 21. *Zsuzsi kisasszony*. Martos—Bródi—Kálmán operettje harmadszor az első előadás szerepszíatósában.

Szeptember 22. *Az ágy*. Irta: *Henry Lavedan*. A pornográfiai mindig jó tüzet volt. Nem is mond le róla a színház vezetősége, sőt egyre intenzívebben karolja fel. De mi szol hozzá a Szinpártoló. Egyesület, hogy a „nemzeti” jelzővel ékeskedő színház ilyen missiót teljesít? Az előadás egyebként már nem is a színhazi rovatba tartozik.

Szeptember 23. *Pirosruháú hölgy*. Vígjopera 3 felvonásban. Irta: *Brammer Gyula és Grünwald Alfréd*. Fordította: *Harsányi Zsolt*. Zenejét szerezte: *Winterberg Robert*. A szöveg alapján veve érdekes, elég tartalmas és poétikus, a jelenetése azonban nagyon kezdetleges. A cselekmény mozgalmasága a szereplők csoportos ki- és bevonulásában, szellemesség pedig néhány erőteljes pikantériában merül ki. A zene elég színes, néhány áriája dallamos, de sok benne a reminiscencia. Tancai, a második felvonás Gool-táncán kívül, amelyet a szokott finomsággal mutatott be *Zombory Ilonka* és *Utassy Gizi*, többnyire sablonos, itt-ott szórnyen izléstelen sport-ugrándozások. Nagy Aranka kifogástalan készűségevel, biztos enek-tudásával, tisztá, csengő hangjával és szép játékkal teljesen betöltötte szerepének keretét és így messze kimagaslott a műkedvelői szinten álló előadásból. *Gömörly László* játéka és néhány áriája jó volt, de a magasabb hangokat nem bírta. *Vég helyi* Iza nagyon jó naivanak, de nem való primadonának, amint *Szalontay Árpád* is jó táncos, de nem jó énekes és *Gyárfás Odón* is jó komoly szerepekben, de rossz komikusnak. Az előadás menete is vonlatos, unalmas volt. A sűrű pauzákat a sugó töltötte ki, vagy a szereplők lakadása, hogy kinek is kellene rá visszhangot adnia. Ilyen körülmények között *Hellai Hugó* is búsan játszotta egyhangú szerepét.

Magyar pénz az olasz hadseregnek. Meglepidően hangzik, de tény, hogy sok száz magyar katonát magyar pénzen vásároli fegyverrel, magyar emberek pénzén veti gánáttal önek meg az olaszok a most folyó háborúban. Még inkább meglepő, hogy ez a magyar pénz már háború alatt került az olasz hadikincstárba. Azért adták oda az olasz kormánynak, hogy abból is fegyvereket, municiót vásároljon. Nem kis összegekről, hanem milliókról van szó.

Hogy ez megtörténhetett, abban vétkesek mindazok, akik olasz biztosító intézeteknek fizettek biztosítási díjakat, mert ezek a biztosítási díjak kölcsönkép most az olasz katonai pénztárba vándoroltak.

A B. H. egyelőre két biztosító társaságra utal, amelyek, bár a monarchia területén működnek, tőlünk szedik össze a pénzüket, mégis az ellenes Olaszországban nyújtanak hadikölcsönt. — Eszerint az egyik *trieszti biztosító társulat* velencei fiókja 20 millió lírát jegyzett az olasz hadikölcsönre. Egy másik osztrák biztosító intézet, mely szintén az *Adria* mellett működik, 4 millió lírás jegyzéssel könnyített az olasz állam pénzügyi gondjain. Ez a két társaság és a koncertjükbé tartozó 6 beföldi biztosító intézet összesen 764 millió 535 000 korona vagyonot gyűjtött, 137,100,000 korona díjbetétet ért el legutóbb. Majd ezer milliót gyűjtött tehát a két olasz társulat Magyarország és Ausztria polgáraitól, akik így közvetve az ellenség segítésére siettek.

Ha elgondoljuk, hogy az olasz kormány hadikölcsönre sehogy sem akar sikerülni és míg Németország 14 ezer millió marka hadikölcsönt kapott polgáraitól, a monarchia majd 6 milliárd koronát, addig az olasz hadikölcsön egyszer ezer milliót sem tesz ki, meg birjuk érteni, hogy az a negyedszáz millió korona nagyon jól esett az olasz kormánynak, amivel a magyar és osztrák polgárok pénzen segített rajta a két biztosító intézet.

A botrány megtörtént. Azt visszacsínálni nem lehet. Nem lehet hazafiatlansággal vádolni azokat a johísezümü magyar földművelőket sem, akik a trieszti vagy az adria biztosító intézetnél kötöttek biztosításokat. Vegtöre ok nem gondolhattak előre arra, hogy ilyen gaszág is bekövetkezhet. De ha már nem is lehet a bajt meg nem történte tenni, azon *okulni* hazafias kötelesség.

Kettön áll a vásár. Az állam dolga, hogy a külföldi biztosító intézetekre jobban vigyázzon és akadályozza meg, hogy azok a mi pénzüket ellenségeinkre fordíthassák.

De még egyszerűbb az egyes polgárok kötelessége. Ha van jó magyar intézet is, ne menjenek az olasz társasághoz, hanem a magyarhoz. Ilyen magyar biztosító társaság a *Gazdák Biztosító Szövetkezete*.

A magyar gazdaközönség nagy része már a Gazdák Biztosító Szövetkezeti biztosítójá vagyonát, természet s életet, de még sokan vannak, akik angol, francia, meg olasz vállalatoknak a zsákjait tömők. Ezekhez forduljunk: vonják le a tanúságot a két olasz társaság botrányából. Ha most nem is lehetnek már róla, hogy fiaikat az olaszok az ő pénzükön mérőrojják, a jövőben kérüni kell az idegen, az ellenség vállalatát.

A háboru krónikája.

Szeptember 19. A Sztyria mentén összeomlott az oroszok keletgaliciái támadása. Az ellenséget hadállásaink előtt sulyos veszteség érte és meneküléseszerűen visszavonult a Szeretkez. A volhyniai vártérületen tülterőben levő ellenséges csapatokkal tovább folyik a harc. Sok támadást vertünk vissza. Litvániában a szövetséges csapatok átkeltek a Szára északi partjára. Hindenburg hadcsoportja a Vilja és a Nyemen közt több helyen átörte az orosz arcvonalat. A támadás mindenütt tovább folyik. Az ellenség hátrál.

A novo-gyorgyevszki zsákmány a most befejezett számlálás szerint 1640 ágyura, 23,219 fegyverre, 103 géppuskára, 160,000 lövésre való tüzsérségi lövészre és 7,098 000 puskalötényre rug. A Kovnáonai zsákmányok ágyuk száma 1301-re emelkedett.

Popena-hadállásunk előtt az olaszoknak erdőtűz következtében jól kellett adniok harcavonalaiakat. Fiitsch körül átúdanóan a „legsúlyosabb” veszteség éri az előrehatolói próbáló ellenséget. Ismételt ellenséges támadások összeomlottak.

Düinkirchen előtt a német repülők ellenséges

hajókat támadtak. Egy torpedórombolót eltaláltak. Perthesnél kudarc érte a franciákat.

Szeptember 20. Kelet-Galiciában tegnap csönd volt. Volhyniában tart a harc. Litvániában üldözik az ellenséget. Északon a németek elfoglalták a nagyon megerősített Viinát. Az ellenség az egész vonalon gyorsan visszavonul. Üldözése tovább folyik. A német seregek a harctér más részein is előre haladnak és üldözik az ellenséget.

A Fiitsch-területen meghiusult az ellenség támadása. Az olaszok, akik csak a völgymedencében több mint ezer embert vesztettek, már kifüritették elül levő árkaikat. A Vrsic-területen teljes kudarcral végződött az ellenség éjjeli rohamkísérlete. Katonáink sikeres robbanásokat végeztek.

A Somme mentén fölrobbantották a németek az ellenség állását. Az ezt követő harcban a franciákat véres veszteség érte. Az Argonoktól nyugatra is sulyos veszteséget okozott a német tüzsérség az ellenségnek.

Szeptember 21. Lucktől keletre ismét erős orosz csapatok támadtak, de kemény harcban visszavertük őket. Az Ikva mentén is erős ellenséges oszlopok támadtak. Ezeket is mindenütt visszavertük. Az ellenségnek tüzsérségünk nagy veszteséget okoz. Északon a németek elől mindenütt hátrál az ellenség.

Az olaszok mindenfelé próbálkoznak, de hiába.

A német parti útegek Osztdendétől délnyugatra eltaláltak és elűztek több ellenséges hajót.

A szövetséges tüzsérség tegnap a Duna és a Száva déli partján levő szerb hadállásokat bombázta. Az ellenséget elűztek és ágyuit elihalgattatták. Csapatunk a Drina torkolata mellett megsemmisítették előretolt szerb osztagokat.

Embrosz-sziget Kefalo-kikötőjében török hidroparlánok eltaláltak egy nagy ellenséges szállító-gőzöst. A gőzös kigyulladt és ezzel egyidőben óriási vizoszlop csapott a magasba. A török útegek az egész Dardanella-vonalon nagy kárt és veszteséget okoznak az ellenségnek.

Szeptember 22. Lucktől keletre újabb orosz támadásokat vertünk vissza. Az Ikva mellett tüzsérségi szétugrasztottak nehéz ellenséges csapatot. A helyzet az északieli harctéren egyebként változatlan. Északon Hindenburg seregei tovább folytatják a támadást. A jobb szárny elérte a Lidától keletre elérhető vidéket. Másutt is előbbre jutottak a németek.

Tüzsérségünk a Drina alsó folyásánál megzavarta a szerbek erődtől munkáit.

Bulgáriában ma elrendelték az általános mozgósítást.

Del-Tiroiban legnehezebb ágyunk lövöldözik az ellenség hadállásait és útegeit. A vilgereuthi fensikón levő hadállásaink előtt visszavertük az olaszok támadását. Fiitsch körül csönd van. A tengermeleken csak a tüzsérség dolgozik.

A Dardanella-fronton vizezül őrt áll a török hadsereg. Az Ari-Burnu-szakaszon a tüzsérség kifüzte az ellenséges gyalogságot a lövéárkokból és megsemmisítette. Egy torpedó-naszádót menekülésre kényszerített. Az Irak-fronton Korna mellett meglepetészerű támadással elűztek az ellenséget. Az odesszai kikötő előtt torpedóval elsüllyesztettek a törökök egy szállitmányait megrakott angol gőzöst.

Szeptember 23. Kelet-Galiciában a helyzet változatlan. Az Ikva mentén útegenek meghiusultak az ellenség kíséreltet a folyón való átkelésre. Litvániában csapatunk átörtek egy ellenséges hadállást. A Dünaburg ellen nyomulói nemet sereg átörte az oroszok frontját s 2000 foglyot ejtettek.

A Száva mellett és a Drina alsó folyásán tüzsérségi harc es kisebb meretű csatarozás volt. A lafrauni fensik északi szakaszát az olasz gyalogság ma hajnaiban több órán át heves tűz alatt tartotta, a nekül, hogy előbbre jutott volna.

Franciák egy újabb támadása kudarcot vailott.

Szeptember 24. Kelet-Galiciában csönd van. Az Ikva és a Sityr mentén heves harc folyik. Az oroszokat visszavertük. A Lucktól keletre levő csapatunk a Sityr nyugati partjára mentek vissza. A németek északon mindenütt verik és üldözik az ellenséget. A foglyok és a zsákmány száma ismét szaporodott.

Az olaszokkal való háborúnak ma zárul le negyedik hónapja. A hivatalos jelentés rámutat az ellenség habozására és azt mondja, hogy „harcvonalunk szilárdabban áll, mint valaha.” Tegnap többfelé ütözött volt. A támadásokat visszavertük. Egy messze a harcavonalunk előtt levő határhegyről a rengeteg türrövel támadó ellenség elől katonáink elvonultak.

A Pyreneusok körül.

— Irta: Zsigmond János. — 43

Az arab uralom idejében fölös számmal voltak Spanyolországban zsidók is, akik ebben az időben egész Európában szorongattatva, itt kerestek és találtak is a szelid arab uralom alatt nyugalmas otthont. Az arabok legyőzése után a zsidók sorsa is azonos lett az arabokéval. Nekik is csak átérés és kivándorlás között lehetett választanok. Kűzetésük után sokan vándoroltak közülük Észak-Afrikába, mely ekkor még független arab terület volt. Innen van, hogy Észak-Afrikában ma is tömegesen lakik a zsidóság az arab és más mohamedán népség között. Fajzsídság ez, nemcsak vallás tekintetében, hanem vérbőlileg is és nem tévesztendő össze az orosz- lengyel kazár-zsidókkal akik vérbőlileg kazárok és csak vallásuk zsidó.

A kűzetések következtében megfogyatkozott lakosságát Spanyolországban még jobban fogyasztották az önkéntes kivándorlások 1492. után. Ebben az évben fedezte föl Amerikát a spanyol szolgálatban álló olasz Kolombusz Kristóf, amely időtől kezdve az újvilág kincsei, a kalandvágy stb. egész tömegeit zudította a spanyol népességnek az ujonan fölfedezett területekre. Az arabok ellen folytatott százados harcokban kipróbált vitézségüket az újvilág gyámoltalan és ártatlan lakóin kegyetlen embertelenség alakjában mutatták be. Kimondhatatlan embertelenségek fűződnek nevükhöz és a szerencsétlen öslakók átkai kísérték és kísérik őket a mai napig.

Az állami hanyatlás kezdete.

Meggazdagodtak ugyan egy időre, országuk nagyhatalommá lett ugyan egy időre Amerika kincsei folytán, de csak azért, hogy bukásuk annál nagyobb legyen. II. Fülöp királyuk alatt ragyogott fel utóijára a spanyol birodalom fénye, melynek fényét többé se Amerika kincsei, se a birodalom nagy kiterjedése vissza nem adhatta. A 17-ik században Spanyolország már minden téren a hanyatlás tüneteit mutatja és a hanyatlásnak ezen a lejtőjén meg sem állt egészen a legujabb ideig. Sőt még a sok kincs is, ami az újvilágból az országba vándorolt, átok lett rájuk nézve. Elszoktak ugyanis a munkától, a polgári tevékenységtől és uryi semmittevés lett az egykori harcias spanyolok legfőbb vágya.

Azóta nincsen a spanyol népben vállalkozási hajlam, nincs meg az az igazi munkásság, mely más népeket annyira jellemez s, amely a modern életben a megélhetésnek feltétele gyanánt szerepel. Még az eddigieknél is nagyobb csapás érte őket a 19. század elején, mikor a tapintatlan és ügyetlen gyarmatpolitikájuk miatt elkeseredett amerikai gyarmatok egymásután szakadtak el és önálló országokká alakultak. Saját véreik fogtak fegyvert ellenük és az egykori hatalmas spanyol gyarmatbirodalom összeomlott, utolsó maradványai pedig, a már említett Kuba szigete és a Fülöp szigetek nemrég történt elszakadásukkal Spanyolországot minden külgyarmatától megfosztották. Mintha csak az amerikai öslakokon elkövetett sok embertelen kegyetlenség átka lebegett volna a spanyol gyarmatbirodalom fölött.

A bikaviadalok.

Mint afféle keverék népben, a spanyolban sok olyan hajlam és kedvtelés van, melyeknek mindegyike valamelyik népelem öröksége gyanánt tekinthető. Ilyen a bikaviadalok mulatsága és szórakozása is. Ez minden valószínűség szerint a római elemtől öröklött hajlam.

A római cirkuszok és amfiteátrumok szórakozásainak egyenes folytatásaként tekinthető a bikaviadal, melynek tápot adott a góth hősieskedés és vitézkedés. Az örökös harcok, melyeket az arabok ellen századokon át folytattak, kifejlesztették a vitézi hajlamot. Ezt a vitézi hajlamot érvényesítették a lovagok a bikákkal való küzdelemben is, látványosságul a népnek és bemutatásaként vitézságüknek. Mikor az arabokkal nem kellett és nem lehetett már többé harcolni, a spanyol lovagok a vitézkedés nélküli életet nem szokván, véres bikaviadalokban mutatták meg vitézi hajlamaikat. Ezért a bikaviadalokban való részvétel a lovagok előjogaihoz tartozott és fegyvergyakorlatul, valamint az ünnepek lényének emeléséül használták. A lovagok lovagmódra lóháton jelentek meg a küzdőtérre és lándzsával kellett átszurnok a

bikát. Ez kockázatos multság volt és a szerencsétlenség egész sorozata fordult elő. 1512-ben egy ilyen fiesta de toros-on (bikaünnepe) 10 lovag veszítette életét. A 17. századtól kezdve a bikaviadalok a mai kevésbé veszélyes alakban kezdenek mutatkozni. A lovagok ettől kezdve visszavonulnak a szereplés színteréről és átadják szerepüket a hivatásos toreros-nak nevezett viadoroknak. Kenyerkeresette lesz a viadorság s az egykori küzdők, a lovagok, a néző közönség soraiban foglalnak helyet. A Madridban 1749-ben épített nagy Plaza de Toros mar közönséges színházszerű épület volt, ahol a közönség belépőjegy mellett élvezhette a pénzért fellépő hivatásos küzdők játékát és ügyességét.

IRODALOM.

* **Magyar Kultúra.** Társadalmi és tudományos szemle. (Megjelen havonként kétszer: 5-en és 20-an. Évi ára 12 korona. Budapest, VIII. Horánszky-ú. 20. sz.) — Legujabb száma most jelent meg a következő gazdag és változatos tartalommal: Tanulmányok: Bergson filozófiája. Dr. Rejöd Tibor. — A magyar szabadságharc és a háború. (Második, befejező közelemény.) * — A pénzügyi spekuláció műhelyéből. Stuck Vilmos. Tárca: Esküvő előtt. Kovács Károly. Pajzs és Kard: Levelszekrény 51. A társadalmi fejlődés iránya és a köztársaság. Komárik István S. J. — Riadalom a szabadságharcok közt. B. K. Szemle és Kritikák: A Nemzeti Szalon kiállítás. ifj. Gonda Béla. — Könyvek: A pannonnalmi főapatsági főiskola évkönyve az 1914—15-iki tanévre. Dr. Walter János. — Színház: Bródy Sándor új darabja. Deák Viktor. Napló: A háború története. VIII. Ackermann Kálmán. — Halálöloz. — Rövid följegyzések.

* **A „Vasárnapi Ujság”** szeptember 19-iki száma újra négy pompás rajtot közöl közöl Bayros Ferencztől, a hirveves német rajzolóművészttől, háborus epizódok dramatikus képeit. Vaszary Kólos temetése fölött két képző, Vaszary János kitűnő festőművészünk pedig lerajzolta az elhunyt egyházfejedelmet halottas agyan. A háborút ismét egész tömeg pompás felvétel mutatja be, úgy az északi, mint a délnyugati harcterről, egy külön csoport a lengyel légio hősies küzdelmet mutatja be. Szépirodalmi olvasmányok: Lackó Géza regénye. Kuprin regénye az olasz katonai életből stb. Egyéb közlelemények: s a rendes heti rovatok: a háború napjai, Irodalom és művészet, Sakkjáték. — A Vasárnapi Ujság előfizetési ára negyedévre 5 korona, — a „Világ-kronika"-val együtt 6 korona. — Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám). Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb újság a magyar nép számára, felvére két korona 40 fillér.

* **A Társaság.** Lázár István érdekliesztő regényének folytatása. Frányó Zoltán eleven harctéri karcolata. Gáspár Béla mélyen szántó cikke és egy illusztrációban gazdag tudósítás az argonnei lovasünnepéről. A Társaság legujabb számának érdekességei. Ezeken kívül Farkas Imre legujabb Zrinyiás című humoros költeményét. Eötvös Ida és Ligeti Béla versei és Miért? rovat aktualitait hozza a lap, mely ezuttal is tele van szebbnél-szebbe érdekcs kèppel, melyek legnagyobbbrészt harctéri epizódokat ábrázolnak. A Társaság előfizetési ára egész évre 18 K., felvére 10 kor. negyedévre 5 korona. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, Ritz szálló.

Anyakönyvi kivonat.

Születés.

Nagy János molnárszegéd és Horváth Gizella fia József r. kath. — Főczeny Károly kőműveszegéd és Szabó Borbála fia Antal r. kath. — Horváth József népzézés és Nyári Mária fia László r. kath. — Sipes Antal államvasuti vonatfékező és Novák Julianna fia Ferenc r. kath. — Iicsik István kertész és Kuti Mária fia halvaszületett.

Halálöloz.

Birnauer János földmíves r. kath. 65 éves. — Neznai Mihályné Gyursánszky Julianna napszámósó r. kath. 64 éves. — Cserényi János szabóiparos róm. kath. 82 éves. — Totsoóki Soóky Karolina angol-kisasszonyok főnöknője r. kath. 75 éves. — Popladek József asztalosiparos r. kath. 69 éves. — Özv. Csizmadia Ferencné Tóth Julianna napszámósó 83 éves r. kath. — Szloboda István nyugalmazott kir. törv. hivatal-szoig. r. kath. 83 éves. — Veszprémi József cipésziparos izr. 70 éves. — gelsei Biró Etelka magánzó r. kath. 70 éves.

Házasság

Farkas Dániel géplaktoszegéd és Rubina Terézia varróó r. kath.

Használjunk hadisegegély-bélyeget!

Fogászati műterem

Veszprém, Rákóczi-ter 22. sz. Telefon 49. Inter-urban

Wellner Gyula

régi jóhirű fogászati műterme. Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre

Foghuzas, foglõmes, mûfogak, fogsorok.

A szájpádás nélküli műfogak speciális készítője.

Számtalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

Takarításért

lakást kap és állandó otthon a talal egy nyugdíjas, megbízható középkorú magános nő, egy egyedül álló uri asszony nál Esztergomban. Cim a kiadóhivatalban.

Eladó

két darab egészséges hintó-ló

166 centiméter magas, gyors járású. — Ára 3300 korona.

Hassenstab - Schiffner Balatonfüred-fürdő.

Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság

veszprémi főügynyöksége

elfogad tűz-, jég-, betörési, bal- eset, szavatossági, élet- és járadék-biztosításokat.

A társaság a legrégibb és legnagyobb magyar biztosító intézet; — biztosítéki alapjai meghaladják a 210 millió koronát s így minden tekintetben a legnagyobb biztosságot nyújtják.

Irodai helyiség: Szabadi-utca 3. sz. földszint. Képviselet: SULY LÁSZLÓ.

Divatértésítő

Tisztelettel felhívom a m. t. hölgyek szives figyelmét, hogy a lelegegansabb őszi és téli idényre való **kosztümök, felöltők és télikabátok** divatlapjai megérkeztek. Méltóztassanak a hölgyek szives rendelésüket mielőbb megtenni, hogy a ruhák kellő időre elkészülhessenek. A nálam rendelt szövetekből

hosszu kabát és bő aljak egészben 130 koronától, felöltők 90, télikabát 140 koronától kezdődnek. Kizárólag cégemnél készülnek a lelegegansabb

kosztümök, felsőkabátok, plüssbundák, gallérok,

figáros ruhák, a legmagasabb igényeknek megfelelő, sikk és remek szabásu, speciál kivitelű mindennemű ruhadarab. — Raktáron tartok nagy választékban

bélésselymet, vatellint, vászont és szövetkollektciókat.

Hölgyektől hozott szövetekből faconok jutányos áron készíttetnek el. Plüssök méterenkint 30 K-tól 65 K-ig megrendelhetők. Vidéki hölgyek rendelése egy nap alatt lepróbálható. Megrendelések levél útján is eszközölhetők. Ha a hölgyek jó és szép állásu ruhát kívánnak, jó szövetet vásároljanak, mert minél jobb a szövet, annál szebben esnek a ruhadarabok. Összehalmozódás elkerülése végett mielőbbi rendelésüket várva, teljes tisztelettel

PAAL LAJOS nőszabó

budapesti volt elsőrendű szabász,
Veszprémben, a Korona-szállodával szemben.
Egy elegáns fekete felöltő jutányosan eladó.

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban.

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig — pneumatikai rendszer szerint. ORGONÁK átalakítását és hangolását jutányos árbán számítom. Iskolák részére HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben készítek. ZONGORÁK javítását és hangolását úgy helyben, mint vidéken a lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.

Bakos Kálmán

fűszer- és csemegekereskedő
Telefon 55. VESZPRÉM Telefon 55.

Ásványvíz nagy raktára!

Ajánlom friss töltésű ásvány- és gyógyvíz nagyraktáramat.

Az összes bel- és külföldi ásványvíz és gyógyvizek állandóan raktáramon vannak. Főraktára:

a szt. Lukács Kristály víznek,

rendkívül kedvelt szénsavas borviz
eredeti porcelándugós üvegekben

2 lit. 1¹/₁₀ lit. 1 lit. 1/2 lit.

64 fill. 56 fill. 48 fill. 30 fill.

Főraktára: Salvator lith savanyúvíznek, Mohai Ágnes, Giesshübli, Csízi, Petánci, Calsbadi, Marienbadi, Preblau, — Bikszádi, Borszéki, Guber, Parádi, Halli stb. stb. vizeknek.

KESERŰVIZEK.

A vizeket vidékre szállítva a csomagolás önköltségén lesz felszámítva. Nagyobb vételnél engedmény, ismét a dokozók előnyár.

Az összes fűszer-, csemege- ásványvíz- és háztartási cikkekéről a nagy árjegyzék bárkinek megküldetik.

Alapítattott 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig minden néven nevezendő
ugymint: röpiratok, füzetek, könyvek, folyóiratok, arjegyzékek, körlevelek, hirdetések, falragaszok, évi jelentések, méleglek, kimutatások, gyászlapok, rovatolt tabulatok, névjegyzékek, meghívók, eljegyzési és esküvői tudósítások, számlák, címkek, stb. íb., jutányos áron számíva.

plebania-hivatalok és iskolák részére szükséges mindenféle

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek tetszés szerint fűzve vagy bekötve szállíthatnak. Hivatalos levélpapírok és borítékok, okmányborítékok mindenféle alakban és színben. Egy és négyvonalas csinos vizgálapok, tetteszerinti mennyiségben. — Kaphatók a legjobb minőségű fehér íródal, ugyazintén fogalmazópapírok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61